

SIMBOLIZEM V FRANCOSKEM PESNIŠTVU.

Napisal Izidor Cankar.

(Konec.)

To je nova in dokaj nenavadna teorija mišljenja, čutenja in življenja sploh. Huysmans jo je hotel popisati in je v svojem romanu „A rebours“ poslal junaka Des Esseintesa v samoto, da živi simbolistično življenje. Jörgensen¹ povzema njegovo življenje takole: „Predstava, slika, ki naj ga zadovolji, ne sme nikakor biti enostavna, temuč mnogovrstna, skrivnostna, veliki množici nepristopna. Des Esseintes je virtuoz, ki naj mu služi njegova narava za instrument. On se ne zadovolji stem, da uživa vsako čutno zaznavo zase, temuč želi občutiti, kako reagirajo tudi vsi drugi čuti na ta mik. Des Esseintes meni, da odgovarja na primer vsaki zaznavi okusa glas kakega instrumenta. Tako korespondirajo mehki, jasni toni klarineta z okusom likerja Curaçao, lovski rog z whiskyjem, žitno žganje z violino itd. Da, podobnost med glasom in okusom gre še dalje — tako je n. pr. benediktinski liker spodnji ton k zgornjemu tonu zelene Chartreuse. Tako moreta jezik in nebo igrati cele skladbe — solo aquavita, duet ruma in z geneverom, tudi kvartete, mrtvaške koračnice itd.

Veliko bogatejšega in finejšega užitka pa daje dekadentnemu puščavniku vonj. On je umetnik v parfumi, ki mu morajo istočasne ali zaporedne vonjave služiti kot muzikalične teme. Pred svojim pisalnikom, polnim ekstraktov in esenc, sklada svoje „aromatične kitice“, ki ga nosijo v pesniške vizije in v sanjave pokrajine. Taka parfumska pesem se začne n. pr. stem, da poškropi virtuoz vonja tla z nekaj kapljicami parfuma New mown hay. Takoj se razprostre pred njim neskončen, zelen travnik in na njem vozijo v solncu veseli ljudje mrvo... Nato vzame steklenke, zazname novane z napisom „Tuberosa“, „Oranža“, „Mandeljnov cvet“ — in španski bezeg cvete in lipe dehtijo... Na to spomladno razpoloženje pade potem zverinski duh po človeku: Opopanax, Bouquet de Chypre, Sarcanthus — ozračje napudranih in naličenih žensk... Potem zopet izginejo ti vznemirjajoči duhovi in mrva dehti nanovo na velikem travniku... Kosček styraxa, razgret med prsti, pričara zopet podobe velikomestnega življenja — sedaj diši po guttaperchi, kemikalijah, premočnem dimu — in na robu zelenega travnika se kadijo črni dimniki... Proč

s styraxom in nov dež New mown haya priklič zopet podobe iz kmetskega življenja.“

Teorija korespondenc je postala za simbolično pesništvo odločujočega pomena. Sedaj ni več pesem samo ritmično izražanje čuvstev z besedami, marveč mora verz pobuditi v poslušalcu čustvo s svojo godbo samo, s svojimi glasovi, brez ozira na pomen posameznih besed. Simbolist nadalje ne izkuša delovati z logično retoriko, temuč z množico navidez neenotnih podob, ki pobude v čitatelju razpoloženje, ki mu ga hoče pesnik sugerirati. To je potem pesniško rekreirana korespondenca zvočkov in pojmov ter posameznih navidez nesoglašajočih predstav. Berite glasno naslednjo pesem Emilea Verhaerena:

Le vieux crapaud de la nuit glauque
Vers la lune de fiel et d'or,
c'est lui, là-bas, dans les roseaux,
La morne bouche à fleur des eaux,
Qui rauque

Là-bas, dans les roseaux,
ces yeux immensément ouverts
Sur les minuits de l'univers.
C'est lui dans les roseaux,
Le vieux crapaud de mes sanglots

Monotones, à fleur des eaux,
Monotones, comme des gonds,
Monotones, s'en vont les sons
Monotones, par les automnes.

Les lamentables lamentos
Du vieux crapaud de mes sanglots.¹

¹ Stara krastača temnozeleni noči
zamolklo reglja na žolčavo in zlato luno
tam med trstjem
ust otožnih kot povodno cvetje,
zamolklo reglja

tam med trstjem
z očmi, neskončno odprtimi
v polnoč veselstva.
Tam med trstjem
stara krastača mojih vzdihov

monotono kakor povodno cvetje,
monotono kakor tečaji,
monotono se izgubljajo glasovi,
monotono, skozi jesenske čase.

Seveda je ta prevod — kakor tudi vsi drugi tukaj — le prevod posameznih besed, ne prevod pesmi.

¹ J. K. Huysmans, 29, 30, 31.

Neprestano ponavljanje globokega samoglasnika *o* označuje monotono žalost, globoko jecanje duše, ki obupuje. Zmedene predstave, zagrnjene v temnozeleno barvo umrlih voda in žolči, razdražijo bralca domišljijo, da skoro sam čuti težo pesnikove boli in to tem bolj, ker Verhaeren ne določi natančneje svoje žalosti, temuč jo samo opisuje s hripavimi glasovi noči kot simbolom človeške boli sploh. — Gotovo je ta način nov in nenavaden, tudi je hipoteza, ki ga je rodila, le čuvstvena in znanstveno slabo podprta, a je sposobna ustvariti lepe pesmi in jih je tudi ustvarila.

Iz teorije korespondenc je tudi razložiti nekatere čudne izraze prvotnega simbolizma, ki so služili njegovim nasprotnikom za sredstvo, da osmešijo celo strujo. Tako so nastajali n. pr. epiteti kot: plava ali trioglata misel, rumeno razpoloženje, vijoličasta želja . . . ali kaj podobnega. Po tem, kar smo govorili, niso ti izrazi tako smešni in nemo-goči, dasi so bizarni. Simbolistu vzbuja vsaka barva posebno čuvstvo, zato z barvo natančneje določa svojo misel ali razpoloženje.

Simbolist vidi korespondenco tudi med glasovi in barvami, ne le med barvami in čuvstvi. Kakor imamo skalo barv, tako da obstoji tudi skala samoglasnikov, ki odgovarja barvni skali. To razlaga n. pr. Rimbaud v naslednjem sonetu:

A noir, E blanc, I rouge, U vert, O bleu voyelles
Je dirai quelque jour vos naissances latentes.
A, noir corset velu des mouches éclatantes
Qui bombillent autour des puanteurs cruelles,

Golfe d'ombre; E, candeur des vapeurs et des tentes,
Lance des glaciers fiers, rois blancs, frissons d'ombelles;
I, pourpre, sang craché, rire de lèvres belles
dans la colère ou les ivresses penitentes;

U, cycles, vibrations divins des mers virides,
Paix des pâtis semés d'animaux, paix des rides
Que l'alchimie imprime aux grands fronts studieux;

O, suprême Clairon, plein de strideurs étranges,
Silences traversés des Mondes et des Anges:

— o l'Omega, rayon violet de Ses Yeux!¹

¹ Črni A, beli E, rdeči I, zeleni U, plavi O, enkrat razodenem vaša skrita rojstva.
A, črni korset, porasel z blestečimi mušicami, ki brenče krog krutih smradov,

Zaliv sence; E, belota par in šotorov, kopje ledenikov, belih kraljev, drhtenje kobul; rdeči I, izpljuvana kri, smeh lepih ustnic v togoti ali spokorni opojnosti.

U, krogočje, božanski trepet zelenih morij, mir pašnikov, posejanih z živino, mir gub, ki jih vtisne alkimija v velika, miselna čela.

O, prvi rog, poln čudnega ječanja, molk, preprežen s svetovi in angeli:

— O omega, višnjevi žarek Njegovih oči!

Rimbaud je šel še dalje; v tem sonetu ni le izkušal pokazati odnosa med barvo in zvokom, temuč tudi odnos med zvokom in posameznimi predmeti. Jasno je, da je tukaj polje fantaziji široko odprto in da je vse odvisno le od individualnega opazanja. To dokazuje naslednji sonet, ki drugače določuje barvo samoglasnikov:

Pour nos sens maladifs voluptueusement
Les sons et les couleurs s'échangent. Les voyelles,
En leurs divins accords, aux mystiques prunelles
Donnent la vision qui caresse et qui ment.

A, claironne vainqueur en rouge flamboiement.
E, soupir de la lyre, à la blancheur des ailes
Séraphiques. Et l'I, fibre léger, dentelles
de sons clairs, est bleu célestement.

Mais l'archet pleure en O sa jaune mélodie,
Les sanglots étouffés de l'automne pâlie,
Veuve du bel'été, tandis que le soleil

Des ses baisers saignants rougit encore les feuilles.
U, violet d'amour, à l'avril est pareil:
Vert, comme le rameau de myrte que tu cueilles.¹

Po tej poti so prišli simbolisti do prepričanja, da je godba, glasovni kolorit pesmi glavno, njemu žrtvujejo sintakso, naravni pomen besed in jasnost. Stéphane Mallarmé, začetnik simbolistične šole, je prostovoljno teman in nejasen, prostovoljno slovnično nepravilen, ker daje vsaki pesmi po več značenj in se ravna izključno po svojih muzikalčnih pravilih. Zato so njegove pesmi skoro nerazumljive in je dolgo časa živel v javnosti misel, da so le mistifikacija. Godba, godba verza nad vse — z njo je vse izraženo, kakor pravi Verlaine:

De la musique encore et toujours!²

Umevno je, da so simbolisti zavrgli klasična pravila glede verzificiranja kot nepotrebna in pravi poeziji škodljiva: zapovrstnost moških in ženskih rim ni obvezna; ednina se sme rimati z množino; če je potrebno, sme asonanca nadomestiti rimo;

¹ Našim bolnim čutom se zvoki in barve menjajo. Samoglasni ustvarjajo s svojimi božanskimi akordi mističnim očem vizijo, ki boža in laže.

A, zmagoslavni rog v rdečem žarenju.
E, vzdih lire kot belota serafskih peruti. In E, lahen žvižg, čipka jasnih zvokov, je plav kot nebo.

Toda v O poje lok svojo žolto melodijo, zadušeni vzdih obledela jeseni, vdove lepega poletja, medtem ko solnce

še rdeči listje s krvavimi poljubi.
U je podoben aprilu:
zelen kot vejica mirte, ki je trgaš.

² Godbe, še godbe in vedno!

hiatus je dovoljen, če ni slaboglasen; pesnik sme premekniti cezuro, kamor se mu zdi potrebno, itd.¹ Ko so simbolistom očitali, da si s tem hočejo le olajšati delo, so samozavestno odgovorili in ne po krivici: „Noben umetnik, tudi pesnik ne potrebuje olajšujočih pravil; stari verzi so tiranski, ne zavoljo svojih tesnih pravil, temuč zavoljo svojih samovoljnih pravil.“

Gotovo vzrok in morda tudi posledica tega estetskega naziranja so bile umske zablode. Čisto umevno je, da so simbolisti, ko so istovetili sebe z veseljstvom, zašli v panteizem ter da je njih poezija amoralna in nemoralna.

Čudno se je združila s panteizmom srednjeveška mistika. Ne mistična vera, temuč mistična čustvenost, prosti, vseobsegajoči polet mistične duše, potapljanje v veseljnost božjo ter primitivna, pikantno naivna oblika mističnih spisov — to je mikalo simboliste. „Oni so nehali verovati, toda v srcu jim je ostal meglen in vsiljiv spomin na prepovedano. In kakor ne verujejo, tako se tudi prav nič ne obotavljajo prekoračiti teh zakonov, a vendar hočejo čustvovati, kakor bi še vedno verovali, ter okusiti slast tistega, kar imenujejo teologi greh zlobe, greh satana in vseh prokletih; oni hočejo kljubovati prepovedi zato, da žaliho Boga, prekršiti zakon zato, da podvoje svojo slast. (Njihov) misticizem išče torej čustev, ki se jim zde sladka, ker so prepovedana. Ekstazo, do katere je čiste mistike dvigala vnema njih molitev, dosežajo ti psevdomistiki z izžemanjem svojega organizma.“² Njih misticizem obstoji v tem, da so potvorili duhovno naslado, da ljubijo duh kadila in brenje tankih, kapajočih sveč v mračni cerkvi, da izrabljajo besedo starih mistikov in krščansko terminologijo v profanem ali bogokletnem zmislu, kakor Baudelaire, ko poje:

Je t'adore, ô ma frivole,
Ma terrible passion!
Avec la dévotion
Du prêtre pour son idole.

Je veux bâtir pour toi, Madone, ma maîtresse.
Un autel souterrain au fond de ma détresse.³

Vendar niso simbolisti toliko neverni, kot bo-
lestno razsanjani. Oni radi slišijo in govore o ne-

¹ Où nous en sommes? 72. 73.

² Poésie contemp. 109.

³ Obožujem te, frivolna,
strašna strast!
S pobožnostjo
svečenika za svoj idol!
Zgraditi ti hočem, Madona, gospa,
podzemski oltar na dnu svoje bede.

vidnem, ljubijo tihoto samostanov in ascetske po-
teze menihov (Verhaeren), manjka jim pa umskega
in moralnega spoznanja. Nekateri izmed njih so
našli nazaj pot h krščanstvu; drugi tavajo po
brezciljnih potih agnosticizma brez miru in zado-
voljstva in le semintja se jim dvigne krik prav iz
dna srca, kot je zajecal n. pr. Maeterlinck k Bogu:

Mon âme a peur comme une femme.
Voyer ce que j'ai fait, Seigneur,
De mes mains, les lys de mon âme,
De mes yeux, les cieus de mon coeur!

Ayez pitié de mes misères!
J'ai perdu la palme et l'anneau;
Ayez pitié de mes prières,
Faibles fleurs dans un verre d'eau.

Ayez pitié du mal des lèvres,
Ayez pitié de mes regrets;
Semez des lys le long des fièvres
Et des roses sur les marais.

Mon Dieu! d'anciens vols de colombes
Jaunissent le ciel de mes yeux,
Ayez pitié du lin des lombes
Qui m'entoure de gestes bleus!!

In ko se je Paul Verlaine vrnil v Cerkev, ko se
je „vrnil domov k Bogu mladosti“, kakor pravi
sam, je zapel v svoji zbirki „Sagesse“ (Modrost)
pobožne pesmi, ki jim ni mnogo ravnih v svetovni
literaturi. Le en sonet! Bog ga vabi, naj ga ljubi,
in Verlaine odgovarja:

— Seigneur, c'est trop! vraiment je n'ose. Aimer qui?
Vous?

Oh! non! Je tremble et n'ose. Oh! vous aimer je n'ose,
Je ne veux pas! Je suis indigne. Vous, la Rose
Immense des purs vents de l'Amour, ô Vous, tous

Les coeurs des saints, ô Vous qui fûtes le Jaloux
D'Israël, Vous, la chaste abeille qui se pose
Dur la seule fleur d'une innocence mi-close
Quoi, moi, moi, pouvoir Vous aimer. Etes-vous fous?

¹ Moja duša je plašna kakor ženska.
Poglej, kaj sem storil, Gospod,
z rokami, lilijami svoje duše,
z očmi, nebom svojega srca.

Usmili se mojih bed!
Izgubil sem palmo in prstan;
usmili se mojih molitev,
slabotnih cvetov v kozarcu vode.

Usmili se bolnih mojih ustnic,
usmili se mojega kesanja,
posej lilij ob mojem nemiru
in rož na močvirju.

Moj Bog, davni poleti golobov
žoltijo nebo mojih oči,
usmili se pasu okrog ledij,
ki me obdaja s plavim objemom.

Père, Fils, Esprit? Moi, ce pécheur-ci, ce lâche,
Ce superbe, qui fait le mal comme sa tâche
Et n'a dans tous ses sens, odorat, toucher, goût,

Vue, ouïe, et dans tout son être — hélas! dans tout
Son espoir al dans tout son remords que l'extase
D'une caresse où le seul vieil Adam s'embrase?¹

Vendar so to le posamezni klici srca, ki je
v stiski; sicer v simbolistih ni religioznosti. Po-
manjkanje verskega čuta pa je vodilo tudi k za-
blodam okusa. Tipaje po novih, nenavadnih čuv-
stvih, razjedani od strasti in dvomov, užitka siti
do gnusa in kjubtemu nemirni in neupokojeni,
brez direktive in moralne opore so marsikateri
posegli po nenavadnem, izjemnem, grozotnem,
odurnem.

Tako novo čustvo je rodilo pri simbolistu
kult roke, ki ga stari niso poznali. Simbolistu je
roka simbol osebe in značaja; ozka, blede dlan z
dolгими, nervoznimi prsti razodeva dekadentu vso
dušo in mu je vedno nov predmet pesmi.

Maeterlinck časti na podoben način v svoji
drami „Pelléas et Mélisande“ — lase. Tuja prin-
cesa Mélisande ima dolge, dolge lase. V grajskem
stolpu si zvečer pri oknu spleta bogate kite, ki
vise ob zidu. Spodaj prihaja njen ljubimec Pelléas.

Pelleas: Hola! Hola! ho!

Mélisande: Kdo je tam?

P.: Jaz, jaz, jaz! ... Kaj delaš tam ob oknu pre-
pevaje kot ptica, ki ni od tukaj.

M.: Spletam si lase za noč.

P.: To sem torej videl na zidu! ... Menil sem, da
je žarek luči.

M.: Odprla sem okno. V stolpu je prevroče; nocoj
je lepa noč

P.: Ah! Mélisande! ... Ah! ti si lepa ... ti si tako
lepa ... skloni se ... skloni se! ...

M.: Ne morem se več skloniti ... Saj sem že na tem,
da padem ... Ah, ah! moji lasje so zdrknili s stolpa.
Njeni lasje se usujejo, ko se sklanja, in poplavijo Pelléasa.

¹ Gospod, to je preveč! Resnično, ne smem. Ljubiti koга?
Tebe?

Ah, ne! Trepečem in ne smem. Ah, Tebe ljubiti ne smem,
nečem! Nisem vreden. Ti, Roža neskončna
čistih vetrov Ljubezni, o Ti,

srce vseh svetih, o Ti, ki si bil gorečnik
Izraela, Ti, čista čebela, ki počije le
na polodprtem cvetu nedolžnosti,
kaj, jaz, jaz, da bi Tebe mogel ljubiti? Ali blazniš?

Oče, Sin, Duh? Jaz, ta grešnik, strahopetec
ošabnež, ki dela zlo kot svojo nalogo
in ki ima v vseh svojih čutih, vonju, tipu, okusu,

posluhu, vidu in v vsem svojem bitju — ah, v vsem
svojem upanju in vsem svojem kesanju le ekstazo
naslade, v kateri se stari Adam razgreva.

P.: Ah, ah! Kaj je to! ... Tvoji lasje, tvoji lasje gredo
k meni! ... Vsi tvoji lasje, Mélisande, vsi tvoji
lasje so padli s stolpa! ... Držim jih v pesteh,
držim jih v ustih ... Držim jih v rokah in si jih
ovijam krog vratu ... Nič več ne bom odprl rok
nocoj ...

M.: Pusti me, pusti me! ... Padla bom! ...

P.: Ne, ne, ne! ... Nikdar nisem videl las, kot so
tvoji, Mélisande! ... Glej, glej, glej, oni prihajajo
iz take višine in me poplavlajo prav do srca ...
Poplavlajo me prav do kolen. Tako so mehki,
tako so mehki, kot bi padali z neba! ... Nič
več ne vidim neba skoz tvoje lase. Vidiš, vidiš,
moje roke jih ne morejo nič več držati ... Ži-
vijo mi v rokah kakot ptiči ... in me ljubijo, me
ljubijo tisočkrat bolj kot ti.

Itd. itd.

Toda to je samo novo in malo nenavadno,
a ni slabo. Drugi simbolisti — deloma tudi Mae-
terlinck sam — pa kažejo neko nezdravo nagnjenje
do izjemnih predmetov, do perversnosti in gro-
zotnosti. V življenju otopela srca potrebujejo moč-
nih mikov, da se zganejo, in domišljija nekaj iz-
rednega, da se razgreje. Baudelaire, ki je šele
predhodnik simbolistične šole, je v tem oziru go-
tovo dosegel rekord. On opeva „Mrtvega psa“
takole:

Regarde, dis je alors, comme en cette carcasse,
En ce chien mort liquéfié,
Un monde tout entier va, vient, passe et repasse,
Multicolore et varié!

Dans ces orbites creux, entre ces crocs fétides,
Vois, par ce printemps radieux,
Les rendez vous d'amour des cloportes avides
Et des charançons noirs et bleus.

Les mouches à charbon, lustrant leurs fines ailes.
Pompent à deux les boyaux mous,
Regarde, les vois-tu, mâles avec femelles?
C'est partout l'amour; aimons-nous!¹

To ni ironija. To je hlepenje po vedno močnej-
ših afektih, žeja zalkoholizirane duše po vednem
krepkejšem strupu.

¹ Poglej, sem dejal, kako v tem okostju,
v tem zvodenelem psu
hodi, prihaja, odhaja in se vrača cel svet zasé,
pisan in raznovrsten.

V teh globoko vdratih očeh, med smrdljivimi zobmi —
glej, sredi te žarke pomladi,
ljubavne sestanke požrešnih žuželk
in črnih in plavih črvov.

Muhe v lesketu svojih finih peruti
srkajo v parih mehko črevesje;
poglej, ali vidiš samice in samce?
Povsod ljubezen; ljubiva se!

Izjemnost predmetov, do skrajnosti individualizirana čuvstvenost, upor proti vsej tradiciji in temotnost je tudi delen vzrok, da poezija simbolizma ni poezija mase. Toda simbolisti si zaradi tega ne belijo glave; oni odrekajo masi pravico estetske sodbe in hočejo biti pesniki umske elite ter se sklicujejo na sodbo zgodovine.

V tem kratkem in površnem pogledu na francosko simbolistično slovstvo je ostalo mnogo neopaznega. Obdelati bi bilo treba posebe Baudelairea, Verlainea, Régnerja, Verhaerena; potem bi postalo bolj jasno, kaj so „dekadenti“ ustvarili

velikega in trajnega, medtem ko smo sedaj videli skoro samo njihove kurioznosti. Med njimi so veliki pesniki. Kar je zagrešila mladeniška ekscentričnost in napačna estetska teorija, je popravil živi umetniški čut.

Pa tudi z monografijami bi predmet še ne bil izčrpan; najzanimivejša vprašanja bi vendarle ostala nerešena. Kako je nastal simbolizem? Pod katerimi direktnimi književnimi ali morda filozofskimi vplivi se je razvila ta struja? Kako razvojno semetiči v njej? In slednjič bi ne bilo brez pomena preiskati simbolizem na Slovenskem, njegov postanek in razvoj, njegovo domovino in njegove pridobitve.

BORBE Z LEDOM IN TEMO.

Spisal dr. V. Šarabon.

Normanske naselbine v Grenlandiji.

(Dalje.)

Na dveh krajih so Normani ostali, v koloniji Österbygd v današnjem okraju Julienhaab in pa Westerbygd severozahodno odtod, v okraju Godthaab. Obe te naselbini sta na zahodni obali Grenlandije, med 60 in 65°N. Österbygd je bila gosteje poseljena, tam je bil tudi Eirikfjord z Brattalidom, vsega skupaj so našli 190 hiš, dvanajst cerkev, dva samostana, v Westerbygd pa štiri cerkve in 90 hiš. Če računimo na vsako hišo oziroma domovje sedem duš, dobimo 1960 prebivalcev, recimo 2000; ker so bili pa tako raztreseni, je bilo treba toliko cerkev. Drugi zopet pa naračunijo več prebivalcev, tako Fischer J. 3000 do 4000.¹ Četudi bi jih bilo toliko, je to število jako majhno. Škof je stanoval, kakor rečeno, v Gardarju, kjer so kakor drugod dobili v devetnajstem stoletju mnogo ostankov starih normanskih naselbin. Po pripovedovanju Italijana Nicolo Zeno so bili v teh krajih tudi vroči vrelci in en tak vrelec je grel s svojo toploto vse celice celega samostana in menihi so uporabljali vodo za pravo jedil. Tudi pesmi so skladali in nekateri odstavki Edde so baje grenlandskega izvora.

Pokrajine severno odtod, kamor so hodili na lov, so imenovali Nordrsetur. Kako daleč proti severu so prišli, ne vemo natančno; mislijo, da do današnjega Upernivika (73°N, torej tako daleč

kakor Evropci šele v devetnajstem stoletju).¹ Gnala jih je proti severu poleg lova tudi radovednost, hoteli so odkriti nove kraje in videti Eskime, na katerih sledove so v Južni Grenlandiji sicer zadeli vsak trenutek, a Eskimi so bili izginili. Tako nam poročajo o dveh duhovnikih, ki sta se odpravila na pot samo zaradi Eskimov, videla marsikaj novega, a tudi ta dva nista zadela na domačine.² Neki Thorgil je prišel tudi na negostoljubno vzhodno obalo, a izgubil je ladjo in večino spremeljevalcev. Leta 1194. so odkrili deželo Svalbard (gl. str. 106), ki jo vidijo danes v otoku Jan Mayen ali pa v Spitsbergih.

Pečali so se Normani z živinorejo (ovce, koze, govedo, redili so tudi majhno vrsto konj) in z lovom na kite ter tulnje in bele medvede; lov je bil njihov glavni zaslužek, kitov navedejo 21 vrst, tulnje šest vrst, za mroža so si pa na nejasnem, ali naj ga prištevajo kitom ali tulnjem. Tudi severni jeleni so bili takrat doma v Grenlandiji, sedaj jih ni več. Imeli so hleve za krave, konje, ovce in koze, skednje za seno, shrambe, ograje za malo živino, ograjeno polje, ravnotako travnike

¹ Dobili so v teh krajih kamene z runami, ki nam pravijo, da so tukaj prezimili trije možje in zapustili poročilo o svojih dogodkih.

² Pač pa nam pripoveduje neki drug popis o Skrälíngih, s katerimi so se sestali Normani ob obali Baffinovega zaliva, kojega so raziskali na vse strani, v notranjost in daleč proti severu. Potopis je iz leta 1237.

¹ J. Fischer: Die Entdeckungen der Normannen in Amerika, Freiburg i. Br. 1902.